

**ПРОГРАМ СТАЛНОГ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА,
ВАСПИТАЧА, СТРУЧНОГ САРАДНИКА И ДИРЕКТОРА
ЗА ШКОЛСКУ 2012/2014. ГОДИНУ**

ГЕОГРАФСКИ ИНСТИТУТ „ЈОВАН ЦВИЈИЋ” САНУ

НАСЛОВ ПРОГРАМА

КОРИДОРИ СРБИЈЕ

Аутори семинара:

мр Марко В. Милошевић, др Милан Радовановић

мај, 2012. година

КОРИДОРИ СРБИЈЕ

Међународни и национални коридори су носиоци савремених друштвено-економских, политичких (интеграцијских), демографских, културних и процеса у животној средини на простору Србије. Ови процеси се данас одвијају у простору који има линеарно, а не планарно својство. Другим речима, доминира ПРОСТОР ТОКОВА (ЦИРКУЛАЦИЈЕ) над ПРОСТОРОМ МЕСТА (ЛОКАЦИЈЕ) – традиционалним географским простором. То је утицало на превазилажење концепта државе и националних граница као носилаца друштвено-економских процеса. Ови процеси су данас одређени квалитетом везе у систему савремених геоекономских, геополитичких, геоеколошких и геодемографских односа с локалним и регионалним структурама без државе као посредника. То је условило структурирање простора као МРЕЖЕ. Главни носиоци процеса умрежавања простора су градови и мултимодуларни коридори. За процес умрежавања важни су високо квалитетни инфраструктурни коридори, који се претварају у осовине развоја регионалних и континенталних размера.

Услед процеса глобализације стално се смањује како државно учешће у економском животу друштва, што се означава термином ДЕЕТАТИЗАЦИЈА, тако и значај државе као главног нивоа територијално – политичке организације друштва.

Садржај програма са називом часа и структуром предавања.

1. ПРОСТОР – ГЕОГРАФСКИ ПРОСТОР (први час)

- Различите дефиниције простора – географског простора
- Особине простора - географског простора
- Метрика простора – географског простора
- Различити појаве простора – географског простора

2. ТЕОРИЈЕ О КОРИДОРИМА (други час)

- Дефиниција коридора
- Коридори као особина простора – географског простора
- Типови коридора
- Шта је оно што није коридор?

3. ПАНЕВРОПСКИ КОРИДОРИ (трећи час)

- Настанак и функција коридора Европе
- Паневропске конференције о саобраћају
- Геостратешки значај Паневропских коридора
- Друмско–железнички коридори Европе
- Водни (речни) коридори Европе

4. КОРИДОРИ СРБИЈЕ (четврти час)

- МЕЂУНАРОДНИ
i.Коридор VII

- ii. Коридор X
- iii. Јужни ток
- iv. Инфраструктурни коридор Београд-Јужни Јадран Е-763, деоница Београд-Пожега у фази изградње (за сада национални)
- ДРЖАВНИ
 - i. Западно-моравска осовина развоја
 - ii. Дринска осовина развоја
 - iii. Тимочка осовина развоја
- ГЕОСТРАТЕШКИ ПОЛОЖАЈ КОРИДОРА СРБИЈЕ
- 5. ФИЗИЧКО – ГЕОГРАФСКЕ ДЕТЕРМИНАНТЕ КОРИДОРА СРБИЈЕ (пети час)**
 - РЕЉЕФ
 - i. У функцији позиционирања коридора
 - ii. Природни праг развоја коридора
 - РЕКЕ И ЈЕЗЕРА
 - i. У функцији позиционирања коридора
 - ii. Природни праг развоја коридора
- 6. ЕКОЛОШКИ КОРИДОРИ СРБИЈЕ (шести час)**
 - Фрагментација станишта
 - Типови коридора
 - Улога и значај
 - Заштита, управљање и пракса
 - i. *Natura 2000*
- 7. ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ У XIX И ПОЧЕТКОМ XX ВЕКА (седми час)**
 - Развој друмског и речног саобраћаја у Србији од 1804. до 1914.
 - Организовање поштанског саобраћаја
 - Удео железнице у процесу модернизације Србије 1884-1914.
- 8. ДРУШТВЕНО – ИСТОРИЈСКИ ПРОЦЕСИ И КОРИДОРИ СРБИЈЕ (осми час)**
 - Речни коридори (Дунав, Сава, Морава, Дрина)
 - Копнени коридори: Од *Via militaris* до Цариградског друма
 - Моравско-вардарска долина: жила куцавица српске државе на почетку 20. века
- 9. ДЕМОГРАФСКИ СИСТЕМИ И КОРИДОРИ (девети час)**
 - Демографски процеси у зони коридора
 - Диспропорције у размештају становништва
 - Урбане агломерације у зони коридора као полови демографске ревитализације Србије
- 10. ПРИВРЕДНИ СИСТЕМИ У ЗОНИ КОРИДОРА И ОСОВИНА РАЗВОЈА (десети час)**
 - Разноврсност потенцијала и степен активираниости
 - Производни систем, транспортни систем, туризам
 - Национална и регионална димензија привредног развоја
 - Просторна организација:
 - i. полицентрични модел развоја привреде
 - ii. традиционални и савремени локациони модели

11. БЕОГРАД У ИНТЕГРАЦИОНИМ ПРОЦЕСИМА ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ (једанаести час)

- Изазови просторног развоја Београда
- Позиционирање града и метрополитена Београда
- Ка конкурентном и креативном граду

12. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЗОНИ КОРИДОРА (дванаести час)

- Однос између економске и еколошке компоненте развоја у зони коридора
- Квалитет животне средине
- Заштита животне средине (мере и инструменти)

13. КОРИДОР – ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦИЈЕ ПРОСТОРА (тринаести час)

- Зона коридора као најдинамичанији просторни систем
- Развојно-функционално повезивање и просторно интегрисање (интра и интеррегионално повезивање)
- Концентрација становништва и активности, утицај на токове урбанизације (зоне коридора као главне осовине развоја – развојни коридори)
- Поларизацијски ефекти - неравномерност територијалног развоја на релацији осовине развоја (привлачни, конкурентни градови) - периферија („економске и демографске депресије”)
- Еколошка трансформација простора – промене у животној средини и трансформација предела

14. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И ЗАКОНСКИ ОКВИР УПРАВЉАЊА КОРИДОРИМА СРБИЈЕ (четрнаести час)

- Субјекти управљања
- Стратешка документа
- Планска документа (просторни планови)
- Закони

15. САДРЖАЈИ О КОРИДОРИМА СРБИЈЕ У НАСТАВНИМ ПЛАНОВИМА И ПРОГРАМИМА ИСТОРИЈЕ И ГЕОГРАФИЈЕ (петнаести час)

- Садржаја о коридорима у наставним плановима и програмима географије и историје
 - i.Преглед садржаја о коридорима у наставним плановима и програмима географије
 - ii.Класификација аспеката садржаја о коридорима у наставним плановима и програмима географије
 - iii.Преглед садржаја о коридорима у наставним плановима и програмима историје
 - iv.Класификација аспеката садржаја о коридорима у наставним плановима и програмима историје
- Примена садржаја о коридорима у наставним плановима и програмима географије и историје
 - i.Значај примене додатних садржаја о коридорима
 - ii.Могућности примене додатних садржаја о коридорима

16. РАДИОНИЦА (шеснаести час)

Предлог:

Задатак: Оцена простора (регије, општине, града) по аспектима о којима су чули на семинару, а на основу претходних знања и на основу знања стечених на семинару

Поступак: - 2 корака

1. корак

Добију простор и треба да га одреде (оцене) према:

- положају у односу на европске коридоре и коридоре у Србији у чијој се зони утицаја налазе или су део њих
- положају у односу на еколошке коридоре у чијој су близини или су део њих
- положају у односу на друштвено – историјске коридоре у чијој су близини или су део њих

2. корак

Добију податке:

- о квалитету животне средине (вода ваздух, земљиште),
- о становништву (временско кретање становништва),
- о привредним активностима (процентуална структура кроз време – нпр. два пописа)

и треба да изврше оцењивање и израчунају укупну оцену простора са аспекта његове трансформације под утицајем коридора у близини

Реализатори семинара:

др Јелена Ђалић; др Радомир Поповић; Драгољуб Штрбац; мр Радмила Милетић; мр Драгана Миљановић, мр Милена Панић; мр Јелена Ковачевић; мсц Нина Ђурчић, мсц Марко Филиповић, мр Марко В. Милошевић

Семинар траје 2 (два) дана и носи 16 часова.